

M.Com Semester - 3 (CBCS) Examination
OCT/NOV-2025 (AS PER SYLLABUS YEAR JUNE-2024)
Financial Accounting for Managers (Core (New-23))

Time: 2:30 Hours

Marks: 70

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

પ્રશ્ન.૧ તા. ૩૧/૦૩/૨૦૨૫ ના રોજ પુરા થતા વર્ષનું શ્રીજી લિમિટેડનું પાકું સરવૈયું નીચે મુજબ છે. (૨૦)

જવાબદારીઓ	રકમ રૂ.	મિલકતો	રકમ રૂ.
૨૦૦૦૦ ઇક્વિટી શેર, દરેક રૂ. ૧૦ નો પૂર્ણ ભરપાઈ	200000	જમીન અને મકાન	159400
૨૮૦૦ પ્રેફરન્સ શેર, દરેક રૂ. ૧૦૦ નો પૂર્ણ ભરપાઈ	280000	ગૌણ કંપનીના શેર	64000
જામીનગીરી પ્રીમિયમ	45000	પ્લાન્ટ અને યંત્રો	320000
નફા-નુકશાન ખાતું	209600	લાંબા ગાળાના રોકાણો	56000
સામાન્ય અનામત	112000	સ્ટોક	153600
૬% ના ડીબેન્યર	22400	દેવાદારો	480000
લેણદારો	305600	રોકડ સિલક	14000
લાંબા ગાળાની બેન્ક લોન	8000	પ્રાથમિક ખર્ચા	6000
સૂચિત ડીવીડન્ડ	27200		
દેવી હુંડી	43200		
	1253000		1253000

અન્ય માહિતી:

- ૧) જમીન અને મકાનની પુનઃમૂલ્યાંકન કિંમત રૂ. ૨૮૦૮૦૦ નક્કી કરવામાં આવી.
- ૨) ગૌણ કંપનીના શેરની બજાર કિંમત રૂ. ૮૦૦૦૦ આંકવામાં આવી.
- ૩) રોકાણોનું પુનઃ મૂલ્યાંકન રૂ. ૬૨૪૦૦ કરવામાં આવ્યું.
- ૪) કરવેરા પહેલાનો નફો રૂ. ૨૪૦૦૦૦ છે.
- ૫) દર વર્ષે રૂ. ૮૦૦ નો માલસામાન અપ્રચલિત થાય છે જે માંડી વાળવાનો છે.
- ૬) જમીન અને મકાન પર પુનઃમૂલ્યાંકન બાદનો વધારાનો ધસારો રૂ. ૧૨૦૦૦ છે.
- ૭) પાછલા વર્ષના નફાના રૂ. ૪૦૦૦ ચાલુ વર્ષના નફામાં સમાયેલા છે.
- ૮) વાહન વેચાણની ખોટ રૂ. ૪૦૦ નફા-નુકશાન ખાતે ઉધારેલ છે.
- ૯) ચાલુ વર્ષનો નફો નક્કી કરતી વખતે બેંક લોન વ્યાજના રૂ. ૪૦૦ નફા-નુકશાન ખાતે ઉધારેલ છે.

નીચેનાની ગણતરી કરો.

- ૧) કુલ રોકાયેલી મૂડી પર વળતરનો દર
- ૨) ચોખ્ખી રોકાયેલી મૂડી પર વળતરનો દર

અથવા

પ્રશ્ન.૧ હિમાલય લીમિટેડનું તા. ૩૧-૦૩-૨૦૨૫ ના રોજનું પાકું સરવૈયું નીચે મુજબ છે.

જવાબદારી	રકમ રૂ.	મિલકતો	રકમ રૂ.
૧૦% ની પ્રેફરન્સ શેરમૂડી ૭૦૦૦		કાયમી મિલકતો	399200
પ્રેફરન્સ શેર દરેક રૂ. ૧૦૦ નો	700000		

૫૦૦૦૦ ઇક્વિટી શેર, દરેક રૂ. ૧૦ નો	500000	ગૌણ કંપનીના શેર	160000
જામીનગીરી	112200	ગૌણ કંપની પાસે લેણા	800000
નફા-નુકશાન ખાતું	524000	સરકારી જામીનગીરીમાં રોકાણ	140000
ડીવીડન્ડ સમતુલા ભંડોળ	280000	સ્ટોક	384000
૫% ના ડિબેન્ચર્સ	56000	દેવાદારો	1200000
લેણદારો	764000	બેંક સિલક	40000
નહિ મંગાવેલ ડિવિડન્ડ	1000	પ્રાથમિક ખર્ચા	10000
બેંક ઓવર ડ્રાફ્ટ	20000		
સૂચિત ડિવિડન્ડ	68000		
દેવી હુંડી	108000		
	3133200		3133200

અન્ય માહિતી:

- 1) મૂલ્યાંકનકારે કાયમી મિલકતોની પુનઃ સ્થાપના કિંમત રૂ. ૭૨૭૦૦૦ નક્કી કરી છે.
- 2) ગૌણ કંપનીના શેરની વર્તમાન કીમત રૂ. ૨૦૦૦૦૦ છે.
- 3) રોકાણોનું મુલ્ય રૂ. ૧૫૬૦૦૦ ગણવામાં આવ્યું છે.
- 4) દર વર્ષે અપ્રચલિત સ્ટોક માંડી વાળવામાં આવે છે. ચાલુ વર્ષે આવો રૂ. ૨૦૦૦ નો સ્ટોક માંડી વાળવાનો છે.
- 5) કરવેરા પહેલાનો ચોખ્ખો નફો રૂ. ૬૦૦૦૦૦ છે.
- 6) પુનઃસ્થાપના કિંમતના આધારે કાયમી મિલકતો પર વધારાનો ઘસારો રૂ. ૨૨૮૦૦ માંડી વાળવાનો છે.
- 7) ગયા વર્ષના રૂ. ૧૦૦૦૦ ચાલુ વર્ષના નફામાં સમાયેલ છે.
- 8) ચાલુ વર્ષના નફા-નુકશાન ખાતે ઉધારેલ યંત્ર વેચાણની ખોટ રૂ. ૧૦૦૦ છે.
- 9) ચાલુ વર્ષનો નફો નક્કી કરતા બેંક ઓવરડ્રાફ્ટ પર વ્યાજ રૂ. ૧૦૦૦ બાદ કરવામાં આવ્યું હતું.
- 10) નીચેની ગણતરી કરો
 - a) રોકાયેલી મૂડી પર વળતરનો દર
 - b) રોકેલી ચોખ્ખી મૂડી પર વળતરનો દર
 - c) રોકેલી માલિકીની મૂડી પર વળતર નો દર

પ્રશ્ન.૨(A) અનિકેત લીમીટેડમાં દર વર્ષે ઊંચા પ્રમાણમાં મજુર ફેર બદલી થાય છે. મજુર ફેરબદલી ઘટાડવાના ઉપાય (૧૦) સ્વરૂપે સંચાલકો આપની સમક્ષ પાછલા વર્ષ દરમિયાન મજુર ફેરબદલી ના કારણે ગુમાવેલ નફાની ગણતરી નીચેની માહિતી પરથી કરી આપવા જણાવે છે.

અનિકેત લીમીટેડનું તા. ૩૧-૦૩-૨૦૨૫ ના રોજ પુરા થતા વર્ષનું આવક પત્રક

વિગત	રકમ	રકમ
વેચાણ		187500
બાદ: ચલિત પડતર		
માલસામાન	56250	
પ્રત્યક્ષ મજુરી	45000	
ચલિત પરોક્ષ ખર્ચા (ઉત્પાદન સાથે ચલિત)	48750	150000
ફાળો		37500
બાદ: સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચા		22500
કરવેરા પહેલા ચોખ્ખી આવક		15000

આ સમયગાળા દરમિયાન કામ કરેલા સીધા શ્રમ કલાકો 24000 હતા જેમાંથી 1200 કલાક તાલીમ પરના નવા કામદારો માટે હતા. તાલીમાર્થીઓના સમય પૈકી ફક્ત ૩૩.૩૩% ઉત્પાદક હતો, જે કામદારો ગયા હતા તેમના માટે બદલી શોધવામાં થોડો વિલંબ થયો હતો, પરિણામે ૩૬૦ ઉત્પાદક કલાકો ગુમાવ્યા હતા. કામદારોના

જવાથી નીચે મુજબના અન્ય આકસ્મિક ખર્ચાઓ થયેલ હતા: અલગ થવાનો ખર્ચ રૂ. 2775, પસંદગીનો ખર્ચ રૂ. 4650, તાલીમનો ખર્ચ રૂ. 4125.

પ્રશ્ન.૨(B) કોઈ એક કંપનીની માહિતી નીચે મુજબ છે.

(૧૦)

મહિનાના અંતે કુલ કામદારો	1212
નિવૃત્ત થયેલા કુલ કામદારો	15
બરતરફ કરાયેલ કુલ કામદારો	5
રાજીનામું આપીને ગયેલ કુલ કામદારો	28

નવા નીમાયેલા કુલ ૬૦ કામદારો પૈકી ૮૦% વિસ્તરણ યોજનાને કારણે નિમાયેલ છે.

છુટા થયેલા કામદારો, પુનઃ નિમણુંક અને મિશ્ર પદ્ધતિએ મજૂર ફેરબદલી દર શોધો.

અથવા

પ્રશ્ન.૨(A) સાર્થક લિમિટેડનું મેનેજમેન્ટ ગયા વર્ષે મજૂર ફેરબદલી દરના પરિણામે ગુમાવેલા નફા/નુકસાનનો ખ્યાલ રાખવા માંગે છે.

(૧૦)

ગયા વર્ષે વેચાણ રૂ. 66,00,000 હતું અને નફા જથ્થાનો ગુણોત્તર 20% હતો. પ્રત્યક્ષ મજૂર દળ દ્વારા કામ કરાયેલા વાસ્તવિક કલાકોની કુલ સંખ્યા 3.45 લાખ હતી. મજૂર ફેરબદલી દરને કારણે ખાલી જગ્યાઓ ભરવામાં કર્મચારી વિભાગ દ્વારા વિલંબના પરિણામે 75000 મહત્વના ઉત્પાદક કલાકો ગુમાવ્યા. વાસ્તવિક પ્રત્યક્ષ મજૂર કલાકોમાં નવા ભરતીઓને તાલીમ આપવાના કારણે 30000 કલાકનો સમાવેશ થતો હતો, જેમાંથી અડધા કલાક બિનઉત્પાદક હતા. વિશ્લેષણ પર પ્રાપ્ત મજૂર ફેરબદલી દરના પરિણામે થયેલ ખર્ચ નીચે મુજબ છે.

છોડી જવાને કારણે વેચાણ ખર્ચ	27420
ભરતી ખર્ચ	18725
પસંદગી ખર્ચ	12750
તાલીમ ખર્ચ	16105

ધારી લઈએ કે મજૂર ફેરબદલી દરને કારણે ગુમાવેલા સંભવિત ઉત્પાદનને પ્રવર્તમાન ભાવે વેચી શકાયું હોત, તો મજૂર ફેરબદલી દર ને કારણે ગુમાવેલા નફા/નુકસાન વર્ષનો નફો નક્કી કરો.

પ્રશ્ન.૨(B) કોઈ એક કંપનીની માહિતી નીચે મુજબ છે.

(૧૦)

મહિનાની શરૂઆતમાં કુલ કામદારો	4880
મહિનાના અંતમાં કુલ કામદારો	5120
મહિના દરમિયાન છોડી ગયેલ કામદારો	300
નવા નીમાયેલા કુલ કામદારો	750

કુલ નવા નિમાયેલ કામદારો પૈકી ૫૫૦ કામદારો નવી જાહેર થયેલ જગ્યાઓ પર નિમાયેલ છે.

છુટા થયેલ કામદારોને આધારે, પુનઃ નિમણુંક ને આધારે તેમજ સચુંકત પદ્ધતિ થી મજૂર ફેરબદલી દર શોધો.

પ્રશ્ન.૩ બજાજ કંપનીની ઉત્પાદન ક્ષમતા ૨૦૦૦૦ થી ૪૦૦૦૦ એકમો વચ્ચે રહે છે અને આ સપાટીએ એકમદીઠ વેચાણ કિંમત રૂ. 7 છે.

(૧૫)

ભૂતકાળના આકંડા નીચે મુજબ પડતર દર્શાવે છે.

પ્રત્યક્ષ માલ એકમદીઠ	રૂ. 2
પ્રત્યક્ષ મજૂરી એકમદીઠ	રૂ. 1.50
પરોક્ષ મજૂરી એકમદીઠ	રૂ. 0.50 + રૂ. 10000 વાર્ષિક
બળતણ વગેરે એકમદીઠ	રૂ. 0.20 + રૂ. 15000 વાર્ષિક
ઘસારો વાર્ષિક	રૂ. 20000
પગાર વાર્ષિક	રૂ. 17000
સાધનોનું ભાડું વાર્ષિક	રૂ. 8000

કંપનીની શેરમૂડી 10000 શેર દરેક રૂ. 1 ની દાર્શનિક કિંમત જેનો હાલ બજાર ભાવ રૂ. 12 છે ની

બનેલી છે. મૂડી પડતર નો અંદાજ ૧૪% છે. અને કરવેરાનો દર કમાણીના ૪૦% છે.

લક્ષ્ય નફો શોધો અને તે પ્રાપ્ત કરવા કંપનીએ કેટલા એકમો વેચવા પડશે તે જણાવો.

અથવા

પ્રશ્ન.૩ કોઈ એક કંપનીના ૫૦% ઉત્પાદન ક્ષમતાએ પડતર અને વેચાણને લગતા આંકડા નીચે મુજબ છે.

માલસામાન (એકમદીઠ)	રૂ. 10
મજૂરી (એકમદીઠ)	રૂ. 8
પ્રત્યક્ષ ખર્ચા (એકમદીઠ)	રૂ. 2
વહીવટી ખર્ચ (સ્થિર)	રૂ. 12000 વાર્ષિક
વેચાણ વિતરણ ખર્ચ (૪૦% સ્થિર)	રૂ. 20000 વાર્ષિક
કારખાના પરોક્ષ ખર્ચ (40% ચલિત)	રૂ. 30000 વાર્ષિક

ઉપરની વિગતોના આધારે ૫૦%, ૭૫% અને ૧૦૦% કાર્યક્ષમતાએ કંપની કેટલો નફો મેળવી શકે તે દર્શાવતું પત્રક તૈયાર કરો. કંપનીની વાર્ષિક ઉત્પાદન ક્ષમતા 10000 એકમોની છે અને એકમદીઠ વે.કિ. ૫૦% સપાટીએ એકમદીઠ રૂ. 32, ૭૫% સપાટીએ એકમદીઠ રૂ. 31 અને ૧૦૦% સપાટીએ એકમદીઠ રૂ. 29 રહેશે.

પ્રશ્ન.૪ સંચાલન અંકુશ વ્યુહરચનાનો અર્થ આપી, તેના ફાયદા અને મર્યાદાઓ ચર્ચો.

(૧૫)

અથવા

પ્રશ્ન.૪ નીચેના પર ટૂંકનોંધ લખો

- 1) લક્ષ્યાંકિત પડતર પદ્ધતિની વિશિષ્ટતાઓ
- 2) સરકારી નાણાતંત્ર

ENGLISH VERSION

Que.1 Following is the Balance Sheet of Shreeji Ltd. for the year ends on 31-3-2025.

(20)

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
20000 Equity shares each of Rs. 10 fully paid up	200000	Land & Building	159400
2800 Preference shares each of Rs. 100 Fully Paid up	280000	Shares of subsidiary company	64000
Security premium	45000	Plant & Machinery	320000
Profit & Loss A/c	209600	Long term investments	56000
General Reserve	112000	Stock	153600
Debentures of 6%	22400	Debtors	480000
Creditors	305600	Cash Balance	14000
Long term bank loan	8000	Primary expenses	6000
Proposed dividend	27200		
Bills payable	43200		
	1253000		1253000

Additional Information:

- 1) The revaluation price of land & building is fixed at Rs. 290800.
- 2) The market value of shares of subsidiary company can be valued at Rs. 80000.
- 3) The investments are revalued at Rs. 62400.
- 4) The profit before tax is Rs. 240000.
- 5) During each year stock of Rs. 800 becomes obsolescence which is to be written off.
- 6) The additional depreciation on Land & Building after revaluation is of Rs. 12000.
- 7) Previous years' profit of Rs. 4000 is included into current year's profit.
- 8) The loss on sale of vehicle amounted to Rs. 400 debited to P&L a/c.
- 9) In order to determine the profit of current year interest on Bank Loan worth Rs. 400 debited to P&L A/c.

Calculate the Following

- 1) Return on total Capital Employed
- 2) Return on Net Capital Employed

OR

Que.1

Following is the Balance Sheet of Himalay Ltd. for the year ends on 31-03-2025.

Liabilities	Rs	Assets	Rs.
10%, 7000 Preference share each of Rs. 100	700000	Fixed assets	399200
50000 Equity shares, each of Rs. 10	500000	Shares of Subsidiary company	160000
Security Premium	112200	Investment in Government Securities	140000
Profit & Loss a/c	524000	Receivables from subsidiary	800000
Dividend Equalization Fund	280000	Stock	384000
5% Debentures	56000	Debtors	1200000
Creditors	764000	Bank Balance	40000
Uncalled dividend	1000	Primary Expenses	10000
Bank Over Draft	20000		
Proposed Dividend	68000		
Bills Payable	108000		
	3133200		3133200

Additional Information:

- 1) The revaluation price of fixed assets fixed at Rs. 727000 by the valuer.
- 2) The present market value of shares of subsidiary company is Rs. 200000.
- 3) The investments are revalued at Rs. 156000.
- 4) It is business tradition to written off the obsolescence stock during each year. The company has to write off goods worth Rs. 2000 this year.
- 5) Profit before taxation is Rs. 600000.
- 6) The additional depreciation to be charged on fixed assets after revaluation is Rs. 22800.
- 7) Last year's profit of Rs. 10000 is included in the balance of current year's profit.
- 8) Loss on sale of machinery debited to profit & Loss A/c is Rs. 1000.
- 9) 1000 interest on Bank overdraft has been deducted out of the profit.

Calculate the following:

- a) Return on Capital Employed
- b) Return on Net Capital Employed
- c) Return on owner's fund

Que.2(A) Aniket Limited suffer from high incidence of labour turnover each year. Measures to combat the Labour turnover are being considered by the management and it wants you to calculate the profit foregone on account of labour turnover in the immediate past year from following: (10)

Aniket Limited Income statement for the year end on 31st March, 2025

Particulars	Rs.	Rs
Sales		187500
Less: Variable Cost		
Materials	56250	
Direct Labour	45000	
Variable OH (Varying with Output)	48750	150000
Contribution		37500
Less: Fixed OH		22500
Net Income Before Tax		15000

The direct labour hours worked in the period were 24000 of which 1200 hours pertained to new workers on training. Only 33.33% of the trainees' time was productive there was some unavoidable delay in finding replacements for the workers that left, 360 productive hours were lost as a result. The other incidental cost due to workers leaving were: Cost of Separation Rs. 2775, Cost of selection Rs. 4650, Cost of training Rs. 4125.

Que.2(B) Following is the information of a company. (10)

No. of workers at the end of the month	1212
No. of workers retired	15
No. of workers suspended	5
No. of workers resigned	28

No. of workers newly recruited 60 out of which 80% of workers were appointed due to expansion scheme

Calculate the labour turnover as per Separation method, replacement method and Flux method.

OR

- Que.2(A) The management of sarthak limited wants to have an idea of the profit/lost foregone as a result of labour turnover last year. (10)

Last year sales accounted to Rs. 66,00,000 and the PVR was 20%. The total number of actual hours worked by the direct labour force was 3.45 lakhs. As a result of the delays by the personnel department in filling vacancies due to labour turnover 75000 potentially productive hours were lost. The actual direct labour hours included 30000 hours attributable to training new recruits, out of which half of the hours were unproductive. The cost incurred consequent on labour turnover received on analysis the following.

Selling cost due to leaving	27420
Recruitment cost	18725
Selection cost	12750
Training cost	16105

Assuming that the potential production lost due labour turnover could have been sold at prevailing prices, ascertain the profit foregone/ lost year on labour turnover.

- Que.2(B) Following is the information of a company. (10)

No. of workers in the beginning of the month	4880
No. of workers at the end of the month	5120
No. of workers left during the month	300
No. of workers recruited (New)	750

Out of the total new recruitment 550 workers employed on newly launched posts. Find out the Labour Turnover as per separation method, Replacement method and flux (Mixed) method.

- Que.3 The production capacity of the Bajaj Company Limited stands between 20000 to 40000 Units. The selling price per units at this level is Rs. 7. (15)

The historical cost is as under:

Direct Material (Per Unit)	Rs. 2.00
Direct wages (Per Unit)	Rs. 1.50
Indirect Wages (Per Unit)	Rs. 0.50 + Rs. 10000 Annually
Fuel etc....	Rs. 0.20 + Rs. 15000 Annually
Depreciation (annually)	Rs. 20000
Salary (Annually)	Rs. 17000
Equipment Rent (Annually)	Rs. 8000

The paid up share capital of the company is of 10000 equity shares each of Rs. 1 the market price (per Share) of which is Rs. 12. The estimated cost of capital is 14% and the rate of taxation on earnings is 40%.

Find out the target profit and how many units the company has to sale in order to earn target profit.

OR

- Que.3 Following is the information of sales and cost at a production capacity of 50%. (15)

Material (Per Unit)	Rs. 10
Wages (Per Unit)	Rs. 8
Direct Expenses (Per Unit)	Rs. 2
Administrative Expenses (Fixed)	Rs. 12000 (Annually)
Sales & Distribution Expenses (40% Fixed)	Rs. 20000 (p.a)
Factory overheads (40% Variable)	Rs. 30000 (p.a.)

From the above information prepare statement showing the profit-making capacity of the company at 50%, 75% and 100% capacity. The annual production capacity of the company is of 10000 Units. The selling price per unit is Rs. 32, Rs. 31 and Rs. 29 at level of 50%, 75% and 100% capacity respectively.

- Que.4 Give the meaning of management control strategy and discuss the advantages and disadvantages of it. (15)

OR

- Que.4 Write a detailed note on:

- 1) Characteristics of Target costing system
- 2) Government Finance System
